

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 27. Októberben 1787.

Tirtaeus folytattya el-kezdet beszédét.

A' Vár-is mihelyt azt az ellenség vijja,
 Erejét mely vagyon; jobban öszve hijja;
 Köszönöm-is azért ezt a' nagy ostromlást;
 Eppen Judás okoz másnak bóldogulást.
 Szántó vas vagdalja földemnek burjánnyát,
 A' rofta tisztítja szérüm gabonáját.
 Koppantó veszi-el hamvát a' gyertyámnak;
 Hogy világolhassak jobban a' Hazámnak.
 Rázzák a' fáklyámat, 's olajjal öntözik,
 De ki nem ölthatják; sőt még ösztönözik.
 Sérteget az ösztön, de azomban ébrefzt,
 Eget ugyan a' tűz, de azért el-nem veszt.
 Szúr a' tő, de hasznos a' valahányát ölt,
 Mint kakas a' hajhált, engemet ez ugy költ.
 Kalapáts tsinálja az uj kalapátsot;
 Forgátsa rúgja-meg még a' fzegény átsot.
 Mert ha el-esem-is ama Saulufsál; Tsel. 9.
 Epebben ugrom-fel földi Antaeufsál: (I)

Iiii

Páls

(I) Antaeus Lybiai Oriás, a' földnek fija valahányszor Hercules a' földhöz ütötte, mindenkor ujjabb és nagyobb erővel költ-fel, segitervén az Anyjától.

Pált még a' kigyó-is bajosan bánthattya,
 Péter hát a' kardját bátran el-dughattya.
 Ki ha a' katona mértéket sem ütné,
 (Mint hogy nem-is üti) 's a' makkot meg-sütné:
 Ekkor én indulok-meg az ő bajában,
 Mert ő-is szolgálja nékem valójában.
 Instantziát adok bé a' Poétáknak,
 Sőt különösen-is Fűredre *Horváthnak*
 Irok, ő bé-vefzi Pétert valaminek,
 Ha egyébnek nem-is, leg-alább semminek.
Rájnisknak-is, ki a' Pannon Kalauzza, (2)
 Hogy a' Poétáknak száuába bé-huzza. (irok)
 De *Pétzelinek*-is iratok azonba
 Ama Vára kárán író Komáromba,
 Ott a' pufzta Várban tudom hogy nintsen pap,
 Kellene pediglen egy roszfz bik-fa kalap.
 Bé-szerzi (jó ember) Pétert ide papnak,
 Mert a' ritkaságon a' békák-is kapnak.
 Sőt ama jó izu *Póts András*-is kérem,
 Ámbár én ötöt tsak verséből ismérén,
 Vessen ügyet erre a' jó Poétára,
 Ugy mint a' Szent Márton gágogó Iudjára.
 Földi! e' földinkre, ha fel-menne Pestre,
 Légyen gondod réá, mint agyatlan testre.
 Orvos vagy, úgy tudom, gyógyítsd-meg a' fejét,
 Idvezült eszének meg-üresült helyét.
 Mert ha ezt az edényt jól meg-gyógyithatnád,
 Es az etzetté vált bort meg-fordithatnád:
 Irnék *Gyöngyösfinek* mingyárt Uj-Tordába,

Adná

(2) Rájnisk József Urnak igen szép az a' Magyar Könyve a' Magyar Poélsiról, mely így neveztetik: *A Magyar Helikonra vezérlő Kalauz.*

Adná Só-vágonak a' dörgő aknába. (3)
Mert az ilyen mély ész, mint a' Török Diván,
Igen nagy palotát 's kongó tokot kíván.
Bizony kár-is volna pixisbe szoritni,
Ki e' nagy Világot tudja meg-teritni.
Kegyes verseivel, 's ugy oktat mint Dávid,
Nem mint ama buja verseket írt Ovid.
Második 'Sóltárát énekli Dávidnak,
Utálja Verseit a' szegény Ovidnak.
Apelles kezéből a' pentzelt ki-vette,
Es a' kegyefséget le azzal festette.
Nó Magyar! ki eddig Istentelen vóltál,
'S szent Poéta nélkül fel-dőlve meg-hóltál,
Tiszteld, mert e' tanit ritka kegyefségre,
Hajadnál fogva-is fel-hurtzol az égre.
Bóldog vagy mint régen Próféta Habakuk,
Hogy meg-szóllalt néked ez a' kegyes kakúk.
A' Pannon hegyére tsak a' minap szálla,
'S ládde már meg-térést mennyit prédikáll!
Álig születhetik a' hal, és mingyárt ufz,
De az ostoba kő, ha huzzák-is, tsak tsufz.]
Kérjed hogy tovább-is maradjon Földedbe',
Kiáltson meg-térést mind a' két fűledbe.
Mert mi Ábrahám-ban vólt és az Isákban,
Kotyogva-is el-fér itt egy papi 'fákban.
Még Magyar Országon Jérusálem épül,
Ha e' szent Khérubin onnan el-nem repül.
Urunk, ha még egyszer a' földre szállana,
Mint Nathanaelről rólla ugy szóllana.
Az Angyalok hozák, tsak el ne vinné más,
Valamely ezekre haragvó harambás.

Iiii 2

Mennyi-

(3) Tordán vagyon egy el-pufztult üres és mély fő-akna,
melybe ha valamit bé-vetnek, igen nagyon dörög és kong.

Mennyivel Ninivé kopatz Jónásának,
 Jérusálem kegyes Ezékiásának:
 Annyival rartozol Pannon! Poétádnak,
 Bünös nép! térítő kegyes Prófétádnak.
 Térj-meg, és légy kegyes szereimes Magyarom!
 Mert azt a' Próféta és én-is akarom.
 Erre modod 's időd mostan leg-jobb vagyon,
 Mert dulful Mahumed JOSEF-re 's ránk nagyon.
 Jósátat-is mihelyt Jéhunak engede,
 Minden pogányokon győzedelmeskede. 2 Krón 20.
 Kár, hogy kövér földed nem terem parokat,
 Az ilyen kegyes és bölts főre valokat.
 Dinyét fokat teremsz Földed rofsz népének,
 Teremj hát tököt-is Prófétád fejének. Jon. 4.
 Még pedig oly tököt, mely el-ne száradna, (4),
 Hanem feje felett míg él meg-maradna.
 Mert van ám fejében ajándék 's talentom.
 Benne van az egész Ó 's Uj Testamentom.
 Olvasta hát a' mit bölts Salamon mondott,
 Tudja mikor kelljen játszodni bolondot. Péld. 21.
 Tsak ő tífzta buza, mi konkolyok vagyunk,
 A' jó erköltsökben ő a' Fő-Hadnagyunk,
 Ő tudja leg-jobban, miként kelljen élnünk,
 Tselekednünk, irnunk, olvasnunk, 's beszélnünk.
 Mert egyik szavával oktat kegyeségre,
 A' másikkal példát nyujt a' nyelveiségre.
 Amazt bizoonyítja bőv szavu szájával,
 Ezt pedig szent Péter kardos példájával,
 Mellyek szeréut az ő kegyes tudományya,
 Konkollyal a' buzát ki-tépi 's el-hánnya.

Mert

(4) *Cito nata cito perit eurtubita.* Hamar virágzik a' tök, hamar-is oda-lelész.

Mert ő a' hibáért a' hibáft utálja,
 Gyommal a' veteményt együtt ki-gyomlálja.
 El-fedi az ember' virtusát vétkével,
 Meg-veti a' szemét-dombot a' gyöngyével.
 Pírongatja a' kik talentommal birnak,
 Hogy a' kegyefségről, mint ő írt, nem írnak.
 Miért áldoznak csak haszontalanságnak?
 Miért nem használnak azzal a' Világnak?
 Miért? Nem akarják tám az Ánglus posztót
 El-gazolni, ugy mint, nem kezekbe valót,
 Őltobb matérián akarnak tanulni,
 'S azután a' finom posztóhoz ugy nyulni.
 Vagy a' tudofokat 's a' nagy Poétákat
 Kívánnják követni mint leg-jobb példákat.
 A' kik nem szégyenlték alatsónságról-is
 Irni, a' szép dólgek közt rut szamárról-is.
 Miért tselekedték? az okos jól látja,
 'S azért másnak verse ellen szát nem tátja.
 De Péter másképpen 's jobban gondolkozik,
 A' mit minden szeret, ő attól irtózik.
 Azért a' szerelmet szerető 's meg-vető
 Ovidius tölle el fem szenvedhető.
 Minthogy meg-rontotta a' kegyes világot,
 Mert a' szép Vénusnak ő gyujtott világot.
 Ő hágott leg-feljebb az Eden fájára,
 Pap 'fákjával ment vólt Ádám almájára.
 Melyre ha valaki ma fel-hágni talál,
 Azonnal fejére száll a' fárga halál.
 Vagy leg-aláb ugy le-üti a' kegyesség,
 Hogy testét el-fogja a' kékes veresség.
 Mig Ovid nem vala, 's nem ira verfeket,
 Addig láttunk vólna bezzeg kegyefeket.
 Párisokkal vóltak tele minden tonnák,

Má'sákkal heverték a' kegyes Ilonák.
 Még tsak hire sem vólt a' könyü köntingnek,
 A' belsõ fele-is kegyes vólt az ingnek. (5)
 Mert lakat (6) vólt rajta 's a' nehezitette,
 Es a' kegyefséget zár alá vetette.
 Efféle lakattal most-is fokban birnak,
 De fa-szeggel 's kapu-kóltsal-is ki-nyilnak.
 Meg-kevesedett hát a' szenteknek száma,
 Ovidot olvasván mindenféle Dáma.
 Ezer Afzfzony közül kilentz-fház olvassa,
 Száz alig van, kinek aints Ovidiufsa.
 Kivált Deák nyelven, nem tsak a' Barátók,
 Kiknek ez a' szent nyelv egyedül fajátók,
 Hanem több Koket-is énekli ezeket
 Az Ovidiust szerelmes verseket.
 Erti vagy nem érti, de tudja a' textust,
 Fujja pénteken-is, ha van Ovidiust.
 Ovidiust azért Szeretök! áldjátok,
 Mint a' szerelemben kegyesebb atyátok.
 Mert ha õ nem vólna, kitõl tudhatnátok,
 Hogy a' természeti szerelem nagy átok?
 Ti pedig Kegyefek! pokolra küldjétek,
 Okosok 's szemesek! éig emeljétek.
 Ti pedig nem mézet keresõ méhetskék,
 Méreg után járo fok lépü menyetskék!
 Lang szerelmü ifjak, ágra nézõ ketskék!
 'S éretlen elméjü gyenge gyermeketskék!

Vala-

(5) *Canam prudentibus, profani clauditte fores. Pythagoras.*
 Okosoknak bezéllek, a' többi zárja-bé az ajtot.

(6) Ne gondolja az E. Olvasó, hogy az itt említett lakat valamely poéfisi költemény vólna; a' régiségekbõl olvassuk, hogy a' régiéknél valóságos lakat vólt; sõt ma-is a' mint hal-
 ljuk, némely nap-keleti nemzeteknél szokásban vagon.

Valamig a' könyvet nem az okosságért
Kívánnjátok, hanem egyéb bolondságért:
Soha se szálljatok erre a' virágra,
Mellyet Ovidius nyílt-ki e' Világra,
Nem-is szállanátok, ha kőstolhatnátok,
Elsőbbben az ízét, 's olztán fagolnátok.
De elsőbb véletek szép szagát faglattya,
Azután el-takart roszsz mérget falattya. (7)
Mert csak azon kaptok, a' mi jó az orrnak,
Nem tudjátok mi árt a' gyenge gyomornak.
Pókknak való ez, melyek estve reggel
Jó 's roszsz virágról-is rakodnak méreggel.
Avagy ahhoz értő igen bölts Orvosnak,
Vagy okos és szemes Patikáriusnak;
Kik ártalomból-is csak ártatlanságot
Főznek méregből-is hasznos orvosságot.
Köszöntsé végre szommal, ha találnád Pétert,
Ki nem tudom miért Debretzenbe bé-tért.
Mond-meg, én esmérem, ha ő nem esméri,
Kinek barátságát olyan nagyon kéri;
Tudnillik amazt az éles füz-fa bitakát,
A' ki társainak igéri a' Fritskát.
Köszöntsé ezt-is szommal, ha elébb meg-látod,
Mint a' kit esmérek oly felebarátod.
Mond-meg, hogy egy furtsa Levele van nálam,
Hogy el-nem küldhettem mind eddig sajnálom.
Szóllok Levél által egyszer a' Musával
E' talám el-vizsi, ha szeret magával.
Mert oly paripán jár, melynek nintsen párja,
Minden héten kétszer a' Házát bé-járja.

Ha

(7) Olyan e' mint a' bodza, melynek a' szaga ke ves, de az
íze keferü.

Ha ez el-nem bírná, Horvát és Tót szekér,
 Tírke 's rójas nélkül haza-felé fok tér.
 Fel-vezzi az egyik, és el-vezzi azért,
 A' mit néki adok egy néhány garasért.
 De míg a' lehetne, kérlek még csak egyre,
 A' Pannonra, mert nem kérhetlek szebb hegyre.
 Mond-meg, hogy a' mit ő hozzám 's másokhoz mér,
 Az a' szeme közü néki jobban el-fér.
 Mond-meg azt-is bátran, tartsa az orrának,
 Es ha másoknak jó, legyen jobb magának.
 Ő Péterrel együtt nálamnál jobbatka,
 Tehát inkább illik orrára a' Fritska.
 Közlebb az ugorka a' maga fájához,
 Ő-is közelebb van turkáló orrához.
 Maga-felé hajol könnyebben két karja,
 Ha azért másokkal közleni akarja
 Fritskáját, kezdje-el leg-elsőbben magán,
 De hol? két szeme közt le-függő nagy tagán.
 Azután, míg adna idegen embernek,
 Nyujtson barátjának egy két párt Péternek.
 'S minthogy magát tartya nagy adakozónak,
 Az idegennek-is hozzá hasonlonak.
 Ezt Péter ditséri és én sem gyalázom,
 Ha gyarló volna-is a' verse, nem rázom.
 Mert én nem azt nézem, hogy ki mire mehet,
 Hanem a' köz jóra törekedő szivet.
 Azt sem, ki a' Musát észízel gazdagítja,
 Azt sem, a' ki szóval szímat szaparítja.
 Azt sem, kinek verse szagos a' gyertyától,
 Azt sem, kinek feje szédül a' párától.

A' többi másföszor következik.